

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Lasten hoitojärjestelyjen edelleen kehittämiseksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asteittain toteutettavasta kolme vuotta täyttäneiden alle kouluikäisten lasten kunnallisen päivähoidon järjestämisestä. Esityksen mukaan lasten päivähoidosta ja lasten kotihoidon tuesta annettuja lakeja muutettaisiin siten, että perheiden oikeutta valita kunnallinen päivähoito tai lasten kotihoidon tuki laajennettaisiin vuoden 1993 alusta lukien koskemaan kaikkia niitä perheitä, joissa on alle neljävuotias lapsi. Lisäksi lasten päivähoidosta annettua lakia muutettaisiin siten, että kaikilla sellaisilla perheillä, joissa on alle kouluikäinen lapsi, olisi vanhempainrahakauden päätyttyä oikeus kunnan järjestämään päiväkotitai perhepäivähoitopaikkaan viimeistään vuoden 1995 elokuun alusta lukien.

Esitys liittyy päivähoidon järjestämistä koskevilta osin talous- ja tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun vuosille 1990—1991, jonka yhteydessä hallitus sitoutui varmistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten suunnitelmien mukaisesti päivähoidon kehittämisen edellyttämän rahoituksen valtionosuuksien osalta niin, että viimeistään vuonna 1995 3—6-

vuotiailla lapsilla on mahdollisuus kunnan järjestämään päivähoitopaikkaan.

Uudistukset on tarkoitettu tulemaan voimaan asteittain 1.1.1993 ja 1.8.1995. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja ympäristöhallinnon valtakunnallisessa suunnitelmassa vuosille 1991—1995 osoitetut voimavarat riittävät lain tarkoittamien päiväkotipaikkojen perustamiseen. Kuntien tulee puolestaan sosiaali- ja terveydenhuollon asianomaisia vuosia koskeviin toteuttamissuunnitelmiinsa sisällyttää lain velvoitteen toteuttamiseksi riittävä määrä päivähoitopaikkoja kolme vuotta täyttäneille lapsille.

Kotihoidon tuesta valtiolle aiheutuvat kustannukset olisivat arvion mukaan vuonna 1993 noin 164 miljoonaa markkaa ja kuntien kustannukset noin 164 miljoonaa markkaa.

Valtioneuvosto on 13.12.1990 tehnyt päätöksen, että se ryhtyy toimenpiteisiin tulo- ja varallisuusverolain muuttamiseksi siten, että tuloverotuksessa nykyisin 3—7 vuotiaan lapsen elättämisen perusteella myönnettävä lapsenhoitovähennys myönnetään vuodesta 1993 alkaen 4—7 vuotiaan lapsen elättämisen perusteella.

**PERUSTELUT**

**1. Nykyinen tilanne**

Lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) 2 §:n mukaan lasten päivähoitoa voivat saada lapset, jotka vielä eivät ole oppivelvollisuusikäisiä sekä, milloin erityiset olosuhteet sitä vaativat eikä hoitoa ole muulla tavoin järjestetty, myös sitä vanhemmat lapset. Lasten päivähoito on pyrittävä järjestämään siten, että se

tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan ja jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana, jona sitä tarvitaan.

Lain 11 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on lisäksi huolehdittava siitä, että lasten päivähoi-

to voidaan antaa lapsen äidinkielellä, suomen, ruotsin tai saamen kielellä.

Vuonna 1985 annettiin asteittain voimaan tulevaksi tarkoitettu laki lasten kotihoidon tuesta (24/85). Lain voimaantuloa koskevat säännökset sisältyivät samaan aikaan annettuun lakiin lasten kotihoidon tuesta annetun lain voimaannpanosta (25/85). Lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:n mukaan alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada valintansa mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi sanotun lain mukaista kotihoidon tukea taikka lasten päivähoidosta annetun lain tarkoittama kunnan järjestämä päivähoitopaikka. Säännöksen tarkoittama lasten päivähoitopaikkaa ja lasten kotihoidon tukea koskeva valintaoikeus on lain voimaannpanosta annetun lain 1 §:n 4 momentin mukaisesti tullut kokonaisuudessaan voimaan vuoden 1990 alusta lukien.

Samanaikaisesti lasten kotihoidon tuesta annetun lain antamisen kanssa muutettiin myös lasten päivähoidosta annettua lakia lailla (28/85) siten, että siihen lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetun valintamahdollisuuden turvaamiseksi lisättiin uusi 11 a §, jossa säädetään alle kolmivuotiaiden lasten hoidon järjestämisestä. Uuden 11 a §:n ja sen voimaantulosäännöksen mukaan kunnan on vuoden 1990 alusta lukien tullut huolehtia siitä, että lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat sairausvakuutuslaissa (364/36) tarkoitetun vanhempainrahakauden päätyttyä saada valintansa mukaan lapselle hänen hoitonsa järjestämiseksi joko lasten kotihoidon tuen tai kunnallisen päivähoitopaikan.

Vuonna 1985 annetulla asetuksella (29/85) muutettiin lasten päivähoidosta annetun asetuksen (239/73) 3 §:ää siten, että valituskielto alle kolmivuotiaan lapsen päivähoitoon ottamista koskevasta sosiaalilautakunnan päätöksestä poistettiin.

Lasten päivähoidosta annetun lain voimaan tullessa vuonna 1973 kunnallisia päivähoitopaikkoja oli yhteensä noin 56 500, joista perhepäivähoitopaikkoja oli 5 500.

Kunnallisia päivähoitopaikkoja oli vuoden 1984 lopussa yhteensä 171 000. Sosiaalihuoltuksen lokakuussa 1989 tekemän selvityksen mukaan kunnallisia päivähoitopaikkoja oli vuoden 1989 lopussa yhteensä 215 100. Näistä päiväkotipaikkoja oli 116 350 ja perhepäivähoitopaikkoja 98 750. Alle kolmivuotiaille tarkoitettuja kokopäivähoitopaikkoja oli yhteen-

sä noin 58 150 ja 3—6-vuotiaille tarkoitettuja kokopäivähoitopaikkoja arviolta 108 500. Osa-päivähoitopaikkoja oli 0—6-vuotiaille 31 000 ja koululaisia varten 17 500.

Vuoden 1984 jälkeen päivähoitopaikkojen lisäys on ollut 44 000 eli keskimäärin 8 600 paikkaa vuodessa. Näistä paikoista noin kaksi kolmasosaa on perustettu 3—6-vuotiaille lapsille.

Uusia päivähoitopaikkoja perustettiin alle kolmivuotiaita varten siten, että vanhempien valintaoikeus kunnan järjestämän päivähoitopaikan ja lasten kotihoidon tuen välillä oli toteutettavissa vuoden 1990 alusta lukien lähes poikkeuksetta koko maassa.

Lasten kotihoidon tukea koskeva järjestelmä on asteittain laajentunut siten kuin hallitus esityksessään pienten lasten hoitojärjestelyjä koskevaksi lainsäädännöksi (hall.es. 202/84 vp.) esitti. Tuen piirissä olevien perheiden määrä vastaa järjestelmän tultua kokonaisuudessaan voimaan hallituksen aikanaan esityksessään arvioimaa määrää. Esityksessä arvioitiin, että järjestelmän tullessa kokonaisuudessaan voimaan vuoden 1990 alussa lasten kotihoidon tukea maksettaisiin 68 000 perheelle.

Lasten kotihoidon tukea sai vuonna 1985 keskimäärin 15 800 perhettä. Vuonna 1989 lasten kotihoidon tukea saavia perheitä oli keskimäärin 59 100. Sisaruskorotusta maksettiin 37 500 perheelle ja lisäosaa 29 400 perheelle. Vuonna 1990 lasten kotihoidon tuen perusosaa arvioidaan maksettavan keskimäärin 78 000 perheelle, sisaruskorotusta 44 000 ja lisäosaa 38 000 tuen saajalle.

## 2. Ehdotetut muutokset

Talous- ja tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä vuosille 1990—1991 hallitus on sitoutunut siihen, että valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti varmistetaan lasten päivähoitokäytännön kehittämisen rahoitus valtionosuuksien osalta siten, että viimeistään vuonna 1995 3—6-vuotiaille lapsilla on mahdollisuus yhteiskunnan järjestämään päivähoitopaikkaan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten päivähoitokäytännön tuesta annetun lain 11 a §:ää siten, että siinä säädettäisiin myös kolme vuotta täyttävien alle kouluikäisten lasten päivähoitokäytännön järjestämisestä.

Esityksen mukaan kaikilla alle kouluikäisten lasten vanhemmilla tai muilla huoltajilla olisi

samanlainen oikeus saada kunnan järjestämä päiväkotitai perhepäivähoitopaikka, kuin heillä on voimassa olevan 11 a §:n (451/90) mukaan lapselleen, kunnes tämä täyttää kolme vuotta.

Peruskoululain 5 luvun 32 §:n 2 momentissa säädetään, että oppivelvollisuuden suorittaminen alkaa syyslukukauden alussa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Pykälän 3 momentin mukaan sellaisen vammaisen lapsen oppivelvollisuus alkaa vuotta aikaisemmin, jota ei vammansa vuoksi voida opettaa yhdeksänvuotisessa peruskoulussa. Edellä mainitulle vammaiselle lapselle voidaan peruskouluopetusta järjestää myös päiväkodissa ensimmäisen lukukauden aikana.

Muutettavan 11 a §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi lapsen vanhempien tai muiden huoltajien oikeudesta saada lapselleen vanhempainrahakauden päätyttyä kunnan järjestämä päivähoitopaikka siihen saakka, kunnes lapsi siirtyy oppivelvollisuusikäisenä peruskouluun tai sitä vastaavaan kouluun. Kun lapsen esiopetus on järjestetty peruskoulussa, rajautuu päivähoidon järjestämisvelvollisuus koskemaan muuta osaa päivästä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:n mukaisen lasten päivähoitopaikkaa ja lasten kotihoidon tukea koskevan valintoikeuden laajentamista koskemaan alle neljävuotiaita lapsia.

Lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:n 1 momentissa ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vastaavasti kuin voimassa olevan lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:n 1 momentissa ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n 1 momentissa, että lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus valita vanhempainrahakauden päätyttyä lapselleen joko kunnan järjestämä päivähoitopaikka tai lasten kotihoidon tuki siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta. Tekniset muutokset joudutaan tekemään myös lasten kotihoidon tuesta annetun lain 2 §:ään, 5 §:n 1 momenttiin, 6 §:n 1 momenttiin ja 9 §:n 4 momenttiin.

Lasten kotihoidon tukea koskeva järjestelmä on tullut nykymuodossaan voimaan vuoden 1990 alusta. Hallitus tulee edelleen selvittämään edellytyksiä laajentaa lasten kotihoidon tukeen oikeutettujen perheiden piiriä alle kouluikäisten lasten osalta sekä selvittämään järjestelmän muita kehittämistarpeita. Lakia to-

teutettaessa otetaan lisäksi huomioon suunnitelmat esiopetuksen kehittämiseksi.

Lasten päivähoidosta annetun asetuksen 3 § on tarkoitus kumota ja lain 31 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhausta siten, että lain 11 a §:ssä tarkoitetun lapsen päivähoitoon ottamista koskevasta sosiaalilautakunnan päätöksestä voitaisiin hakea valittamalla muutosta lääninoikeudelta. Muutoksenhakumahdollisuus on ollut tätä ennen sosiaalilautakunnan päätöksestä alle kolmivuotiaan päivähoitoon ottamisesta. Säännös ehdotetaan alle neljävuotiaiden lasten päivähoitoon ottamista koskeville osin tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1992 ja muilta osin 1 päivänä helmikuuta 1995. Koska kunnat päättävät päivähoitopaikkojen myöntämisestä jo ennen seuraavan toimintakauden alkua, on tarkoituksenmukaista, että valitusoikeus päätöksestä tulee myös voimaan ennen päivähoidon järjestämisvelvoitteen voimaantuloa.

### 3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Vuoden 1990 alussa oli 247 000 3—6-vuotiaista lasta. Syntyvyyden nousun johdosta vuonna 1993 arvioidaan olevan 65 000 kolmevuotiaista lasta.

Kunnallisessa päivähoidossa oli vuoden 1990 alussa arviolta 140 000 3—6-vuotiaista lasta.

Kunnallisen päivähoidon ulkopuolella oli noin 107 000 sellaista kolme vuotta täyttäneitä lasta, jotka eivät ole oppivelvollisuusiässä. Näistä noin 48 000 arvioidaan olevan sellaisia lapsia, joiden perheelle suoritetaan vanhempainrahaa tai kotihoidontukea perheessä olevan sisaren perusteella. Nykyisen lainsäädännön edellyttämää kunnallista päivähoitopaikkaa ei ole voitu järjestää kuntien arvion mukaan noin 10 000 3—6-vuotiaalle lapselle, joiden vanhemmat olisivat halunneet lapsensa kunnalliseen päivähoitoon. Yksityisessä päivähoidossa oli arviolta 26 000 tämän ikäistä lasta.

Nyt ehdotetun uuden lainsäädännön vaikutuksesta kunnallisen päivähoidon ulkopuolella olevista 3—6-vuotiaista lapsista arvioidaan noin 45 000 tarvitsevan viimeistään lain voimaantullessa kunnallisen päivähoitopaikan.

Vuonna 1990 arvioidaan perustettavan noin 8 000 uutta päivähoitopaikkaa. Kun lain voimaantuloon mennessä tarvitaan tämän lisäksi

37 000 päivähoitopaikkaa, on vuosina 1991—1995 perustettava vuosittain keskimäärin 7 500 uutta hoitopaikkaa. Näiden paikkojen perustaminen edellyttää vuosittain noin 1 500 uutta virkaa päivähoiton kasvatus- ja ohjaustehtäviin. Lisäksi tarvitaan vuosittain noin 300 uutta virkaa päivähoiton muihin tehtäviin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja ympäristöhallinnon valtakunnallisessa suunnitelmassa vuosille 1991—1995 on sosiaalipalveluihin varattu vuosittain yhteensä 3 152 uutta virkaa. Näistä viroista on tarkoitus kohdistaa lasten päivähoitoon edellä mainitut uusien päivähoitopaikkojen perustamiseksi tarvittavat virkamäärät, joten lain edellyttämien päivähoitopaikkojen perustamiseen tarvittavaan valtionosuuden myöntämiseen on varauduttu. Lain toteutuminen edellyttää, että kunnat perustavat tarvittavan määrän päivähoitopaikkoja ja sisällyttävät näiden perustamiseen tarvittavat voimavarat asianomaisten vuosien sosiaalihuollon toteuttamissuunnitelmiin.

Kun lasten kotihoidon tukea koskevaa valintaoikeutta laajennetaan esityksessä ehdotetulla tavalla, tulee kotihoidon tuen piiriin 3-vuotiaita lapsia arviolta 16 500, joista valtiolle aiheutuvat kustannukset olisivat arviolta 164 miljoonaa markkaa ja kuntien kustannukset 164 miljoonaa markkaa. Kolmivuotiaita arvioidaan vuonna 1993 olevan 65 000. Kun oikeus päivähoitoon tulee kolmivuotiaiden ikäryhmälle, ikäluokan kodin ulkopuolinen päivähoiton tarve kasvaa. Kokopäivähoidon tarve arvioidaan olevan 54 prosenttia vuonna 1993, joten kolmivuotiaiden ikäryhmästä arvioidaan olevan kokopäivähoidossa 35 000 lasta. Ikäryhmässä arvioidaan olevan 14 400 sellaista lasta, joiden perheelle maksetaan vanhempainrahaa tai kotihoidon sisaruskorotusta. 16 500 kotihoidon tuen piiriin tulevasta lapsesta kaksi kolmasosaa saa perusosaa ja keskimääräistä lisäosaa eli noin 304 miljoonaa markkaa ja yksi kolmasosa sisaruskorotusta eli noin 24 miljoonaa markkaa. Kustannukset yhteensä vuositason olisivat siten noin 328 miljoonaa markkaa, josta valtionosuus puolet eli noin 164 miljoonaa markkaa. Osa kolmivuotiaiden osapäiväpaikoista, arviolta 1 000 paikkaa, voidaan muuttaa kokopäiväpaikoiksi, josta aiheutuu investointisäästöä 100 miljoonaa markkaa.

Vaihtoehtona tarjoutuva kotihoidon tuki vähentää painetta uusien päivähoitopaikkojen perustamiseen etenkin vuosina 1993—95 arviolta 1 000 paikalla, josta myös aiheutuu investointisäästöä 100 miljoonaa markkaa. Valtion osuus investointisäästöistä on puolet.

Kun 3-vuotiaiden lasten vanhemmat saavat vuoden 1993 alusta alkaen valinnaisen oikeuden päivähoitoon tai kotihoidon tukeen, pyritään rajaamaan lapsenhoitovähennys tällöin 4—7-vuotiaita lapsia koskevaksi, mistä aiheutuu säästöä valtiolle 150 miljoonaa markkaa vuodessa.

#### 4. Voimaantulo

Laki lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan siltä osin kuin se koskee kunnallisen päivähoitopaikan järjestämistä 1 päivänä elokuuta 1995 ja siltä osin kuin se koskee lasten päivähoitopaikkaa ja lasten kotihoidon tukea koskevaa valintaoikeutta 1 päivänä tammikuuta 1993.

Kuntien tulee sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 7 §:n perusteella saman lain 8 §:n tarkoittamiin asianomaisia vuosia koskeviin toteuttamissuunnitelmiinsa vuosittain sisällyttää riittävä määrä päivähoitopaikkoja, jotta lain säätämät velvoitteet lasten päivähoiton järjestämisestä olisivat toteutettavissa 1 päivään tammikuuta 1993 ja 1 päivään elokuuta 1995 mennessä.

Muutoksenhakua koskeva laki lasten päivähoitosta annetun lain 31 §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan siltä osin kuin se koskee lain 11 a §:n 1 momentissa tarkoitettua kunnallisen päivähoitopaikan järjestämistä 1 päivänä helmikuuta 1995 ja siltä osin kuin se koskee lain 11 a §:n 2 momentissa tarkoitettua valintaoikeutta 1 päivänä heinäkuuta 1992.

Laki lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

## 1.

**Laki****lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §, sellaisena kuin se on muutettuna 11 päivänä tammikuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (28/85 ja 451/90), sekä

*lisätään* lakiin siitä 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (698/82) kumotun 31 §:n tilalle uusi 31 § seuraavasti:

**11 a §**

Sen lisäksi mitä 11 §:ssä on säädetty, kunnan on huolehdittava siitä, että lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat saada lapselle kunnan järjestämän 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun päivähoitopaikan sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa, ja että lapsi voi olla päivähoidossa siihen saakka, kunnes hän siirtyy peruskoululaissa (476/83) tarkoitettuna oppivelvollisena peruskouluun tai sitä vastaavaan kouluun. Päivähoitoa on kuitenkin järjestettävä osa-aikaisesti, kun lapsi ennen peruskoululaissa tarkoitettua oppivelvollisuuskäyttä osallistuu esiopetukseen koulussa. Päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

Lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat valintansa mukaan saada siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta joko kunnan järjestämän 1 momentin mukaisen päivähoitopaikan tai lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) mukaista tukea.

Asetuksella säädetään päivähoitopaikan hakemisesta sekä määräajasta, jonka kuluessa lapsen vanhempien tai muiden huoltajien tulee hakea lasten päivähoitopaikkaa.

**31 §**

Lasten päivähoitoon ottamista koskevaan sosiaalilautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saadaan sosiaalilautakunnan päätökseen kuitenkin hakea muutosta valittamalla niin kuin sosiaalihuoltolain (710/82) 46 §:ssä säädetään, milloin päätös koskee 11 a §:ssä tarkoitettua lapsen päivähoitoon ottamista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1995 kuitenkin siten, että lain 11 a §:n 2 ja 3 momenttia tulee noudattaa 1 päivästä tammikuuta 1993 alkaen. Lain 31 §:ää sovelletaan kuitenkin lain 11 a §:n 1 momentin tarkoittamissa asioissa 1 päivästä helmikuuta 1995 ja lain 11 a §:n 2 momentin tarkoittamissa asioissa 1 päivästä heinäkuuta 1992 alkaen.

Kunnan on sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 7 §:n nojalla laadittaviin asianomaisia vuosia koskeviin toteuttamissuunnitelmiinsa sisällytettävä saman lain 8 §:ssä edellytetyt toimenpiteet tämän lain 11 a §:ssä tarkoitettujen hoitopaikkojen järjestämiseksi kolme vuotta täyttäneille lapsille.

Kunta voi ryhtyä myös muihin tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.

## 2.

**Laki****lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* 11 päivänä tammikuuta 1985 lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) 1 §:n 1 momentti, 2 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 4 momentti

näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1267/89) ja 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1112/87), seuraavasti:

## 1 §

*Hoitomuodon valinta*

Suomessa tosiasiallisesti asuvan alle neljävuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada valintansa mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi tämän lain mukaista kotihoidon tukea taikka lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunnan järjestämä päivähoitopaikka.

## 2 §

*Lasten kotihoidon tuki*

Lasten kotihoidon tuella tarkoitetaan tässä laissa alle neljävuotiaan lapsen vanhemmille tai muille huoltajille suoritettavaa taloudellista tukea, johon kuuluu perusosa, sisaruskorotus ja lisäosa.

## 5 §

*Perusosa*

Perusosan saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle neljävuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoidossa. Perusosaa ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan

suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

## 6 §

*Sisaruskorotus*

Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi alle seitsemänvuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoidossa. Kuitenkaan 3—6-vuotiaan lapsen kohdalla kunnan järjestämä enintään 5 tuntia kestävä päivähoito ei ole esteenä sisaruskorotuksen saamiselle. Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, sisaruskorotusta suoritetaan, vaikka perhe saa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa. Jos perheen vanhempainrahakautta on pidennetty useamman kuin yhden lapsen samanaikaisen syntymän johdosta ja perheen saaman vanhempainrahan määrä on pienempi kuin perheen kotihoidon tuen perusosan ja sisaruskorotuksen laskennallinen yhteismäärä, perheelle maksetaan sisaruskorotusta. Vanhempainrahakauden pidennystä koskevalta ajalta sisaruskorotuksena suoritetaan kuitenkin kotihoidon tuen perusosan ja sisaruskorotuksen yhteismäärän ja vanhempainrahan erotus. Jos perhe on saanut sisaruskorotusta ennen vanhempainrahakauden pidennystä, voidaan sisaruskorotusta suorittaa aikaisempien perusteiden mukaan, jos se on perheelle edullisempaa.

## 9 §

*Tuen maksaminen*

kunnalliseen päivähoitoon tai tuen saamisen  
muut edellytykset lakkaavat.

Tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi  
täyttää neljä vuotta. Tuen maksaminen lakkaa  
myös silloin, kun alle neljävuotias lapsi siirtyy

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-  
kuuta 1993.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 1990

**Tasavallan Presidentti**

**MAUNO KOIVISTO**

Ministeri *Tuulikki Hämäläinen*

## 1.

**Laki****lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §, sellaisena kuin se on muutettuna 11 päivänä tammikuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (28/85 ja 451/90), sekä

*lisätään* lakiin siitä 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (698/82) kumotun 31 §:n tilalle uusi 31 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

## 11 a §

Sen lisäksi, mitä 11 §:ssä on säädetty, kunnan on huolehdittava siitä, että sen ajan päätyttyä, jona sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa voidaan suorittaa, lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat saada lapselle valintansa mukaan 1 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun kunnan järjestämän päivähoitopaikan tai lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) mukaista tukea siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

Asetuksella säädetään hakumenettelystä sekä määräajasta, jonka kuluessa lapsen vanhempien tai muiden huoltajien on haettava lasten päivähoitopaikka.

*Ehdotus*

## 11 a §

Sen lisäksi mitä 11 §:ssä on säädetty, kunnan on huolehdittava siitä, että *lapsen vanhemmat tai muut huoltajat* voivat saada lapselle kunnan järjestämän 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun päivähoitopaikan sen ajan päätyttyä, jolta voidaan suorittaa sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa, ja että lapsi voi olla päivähoidossa siihen saakka, kunnes hän siirtyy peruskoululaissa (476/83) tarkoitettuna oppivelvollisena peruskouluun tai sitä vastaavaan kouluun. Päivähoitoa on kuitenkin järjestettävä osa-aikaisesti, kun lapsi ennen peruskoululaissa tarkoitettua oppivelvollisuusiäkkä osallistuu esiopetukseen koulussa. Päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

*Lapsen vanhemmat tai muut huoltajat* voivat valintansa mukaan saada siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta joko kunnan järjestämän 1 momentin mukaisen päivähoitopaikan tai lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) mukaista tukea.

Asetuksella säädetään päivähoitopaikan hakemisesta sekä määräajasta, jonka kuluessa lapsen vanhempien tai muiden huoltajien tulee hakea lasten päivähoitopaikkaa.

## 31 §

*Lasten päivähoitoon ottamista koskevaan sosiaalilautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

*Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saadaan sosiaalilautakunnan päätökseen kuitenkin hakea muutosta valittamalla niin kuin sosiaalihuoltolain (710/82) 46 §:ssä säädetään, milloin päätös koskee 11 a §:ssä tarkoitettun lapsen päivähoitoon ottamista.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1995 kuitenkin siten, että lain 11 a §:n 2 ja 3 momenttia tulee noudattaa 1 päivästä tammikuuta 1993 alkaen. Lain 31 §:ää sovelletaan kuitenkin lain 11 a §:n 1 momentin tarkoittamissa asioissa 1 päivästä helmikuuta 1995 ja lain 11 a §:n 2 momentin tarkoittamissa asioissa 1 päivästä heinäkuuta 1992 alkaen.*

*Kunnan on sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 7 §:n nojalla laadittaviin asianomaisia vuosia koskeviin toteuttamissuunnitelmiinsa sisällytettävä saman lain 8 §:ssä edellytetyt toimenpiteet tämän lain 11 a §:ssä tarkoitettujen hoitopaikkojen järjestämiseksi kolme vuotta täyttäneille lapsille.*

*Kunta voi ryhtyä myös muihin tämän lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.*

## 2.

**Laki****lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* 11 päivänä tammikuuta 1985 lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) 1 §:n 1 momentti, 2 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 4 momentti  
 näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1267/89) ja 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1112/87), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

## 1 §

## 1 §

*Hoitomuodon valinta**Hoitomuodon valinta*

Suomessa tosiasiallisesti asuvan alle kolmevuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada valintansa mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi tämän lain mukaista

Suomessa tosiasiallisesti asuvan alle neljävuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada valintansa mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi tämän lain mukaista

*Voimassa oleva laki*

kotihoidon tukea taikka lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) 1 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu kunnan järjestämä päivähoitopaikka.

---

## 2 §

*Lasten kotihoidon tuki*

Lasten kotihoidon tuella tarkoitetaan tässä laissa alle kolmevuotiaan lapsen vanhemmille tai muille huoltajille suoritettavaa taloudellista tukea, johon kuuluu perusosa, sisaruskorotus ja lisäosa.

## 5 §

*Perusosa*

Perusosan saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle kolmevuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoitossa. Perusosaa ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

---

## 6 §

*Sisaruskorotus*

Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi alle seitsemänvuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoitosta annetun lain 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoitossa. Kuitenkaan 3—6-vuotiaan lapsen kohdalla kunnan järjestämä enintään 5 tuntia kestävä päivähoito ei ole esteenä sisaruskorotuksen saamiselle. Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, sisaruskorotusta suoritetaan, vaikka perhe saa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa. Jos perheen vanhempainrahakautta on pidennetty useamman kuin yhden lapsen samanaikaisen syntymän johdosta ja perheen saaman vanhempainrahan määrä on pienempi kuin perheen kotihoidon tuen perus-

*Ehdotus*

kotihoidon tukea taikka lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunnan järjestämä päivähoitopaikka.

---

## 2 §

*Lasten kotihoidon tuki*

Lasten kotihoidon tuella tarkoitetaan tässä laissa alle *neljä*vuotiaan lapsen vanhemmille tai muille huoltajille suoritettavaa taloudellista tukea, johon kuuluu perusosa, sisaruskorotus ja lisäosa.

## 5 §

*Perusosa*

Perusosan saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle *neljä*vuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoitossa. Perusosaa ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

---

## 6 §

*Sisaruskorotus*

Sisaruskorotuksen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on perusosaan oikeuttavan lapsen lisäksi yksi tai useampi alle seitsemänvuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoitosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoitossa. Kuitenkaan 3—6-vuotiaan lapsen kohdalla kunnan järjestämä enintään 5 tuntia kestävä päivähoito ei ole esteenä sisaruskorotuksen saamiselle. Jos sisaruskorotusta saava perhe alkaa saada äitiysrahaa, sisaruskorotusta suoritetaan, vaikka perhe saa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa. Jos perheen vanhempainrahakautta on pidennetty useamman kuin yhden lapsen samanaikaisen syntymän johdosta ja perheen saaman vanhempainrahan määrä on pienempi kuin perheen kotihoidon tuen perus-

*Voimassa oleva laki*

osan ja sisaruskorotuksen laskennallinen yhteismäärä, perheelle maksetaan sisaruskorotusta. Vanhempainrahakauden pidennystä koskevalta ajalta sisaruskorotuksena suoritetaan kuitenkin kotihoidon tuen perusosan ja sisaruskorotuksen yhteismäärän ja vanhempainrahan erotus. Jos perhe on saanut sisaruskorotusta ennen vanhempainrahakauden pidennystä, voidaan sisaruskorotusta suorittaa aikaisempien perusteiden mukaan, jos se on perheelle edullisempaa.

*Ehdotus*

osan ja sisaruskorotuksen laskennallinen yhteismäärä, perheelle maksetaan sisaruskorotusta. Vanhempainrahakauden pidennystä koskevalta ajalta sisaruskorotuksena suoritetaan kuitenkin kotihoidon tuen perusosan ja sisaruskorotuksen yhteismäärän ja vanhempainrahan erotus. Jos perhe on saanut sisaruskorotusta ennen vanhempainrahakauden pidennystä, voidaan sisaruskorotusta suorittaa aikaisempien perusteiden mukaan, jos se on perheelle edullisempaa.

## 9 §

*Tuen maksaminen*

Tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää kolme vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle kolmevuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

Tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää *neljä* vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle *neljä*vuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1993.*

